

hető, hogy az iskolai szakemberek érdekelték legyenek a tanulók iskolában tartásában, és éppen ezért mindent el is követnek ennek érdekében. Az ezzel kapcsolatos pótlólagos költségek viszont elszámolhatók legyen valamilyen formában. Mindez csak valamilyen rugalmas rendszerben képzelhető el, mert egy mereven körülírt rendszer könnyen bürokratikus s ennek révén diszfunkcionálissá válhat.

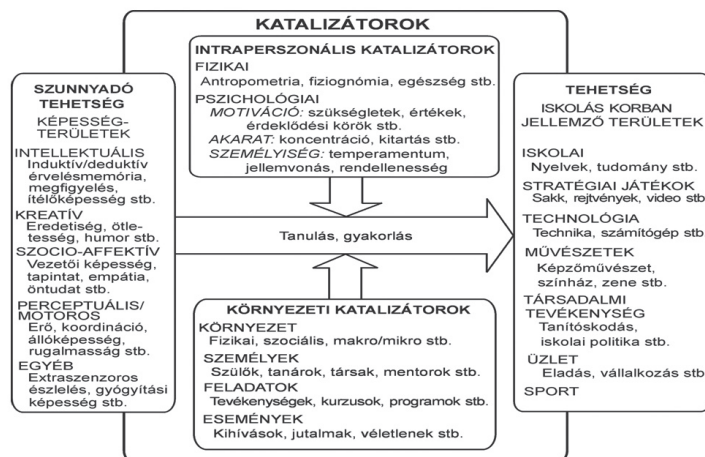
Györgyi Zoltán

Hátrányos helyzetű tehetséges hallgatók a Debreceni Egyetemen

A legtöbb tehetség-definíció 3 alapvető aspektusra koncentrál: a kiemelkedő *adottságokra* (azaz az általános értelmességre, a specifikus mentális képességre, a kreativitásra és a motivációra), a kivételes *képességekre*, és a társadalom számára hasznos *tevékenységre*.¹

Ahhoz, hogy a tehetséges diákok adottságaiból valódi képesség, és ezáltal a társadalom számára hasznos teljesítmény legyen, kellő motiváció és kedvező környezeti hatások (a család, az iskola, a kortárscsoport és a társadalom kedvező hatásai) kellenek.² Gagné hármas tagolású tehetségmodellje (1. ábra) mutatja meg a legszemléletesebben azt, hogy a *szunnyadó tehetségből* a megfelelő környezeti *katalizátorok* által hogyan válhat kibontakozott, *teljesítőképes tehetség*.³

1. ábra: Gagné tehetségmodellje

Forrás: www.tehetsegpont.hu/dokumentumok/tehetsegfogalomBL.doc, 2008-05-07.

- 1 Ferku Imre (1996) *Tehetségnevelés*. Nyíregyháza, OKTESZT Könyvkiadó; Czeizel Endre, Dr. (1997) *Sors és tehetség*. Budapest, FITT IMAGE és a Minerva Kiadó; Tóth László (2000) (ed) *Tehetség-kalauz*. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó; Balogh László, Bóta Margit & Dávid Imre (2000) *Tehetséges tanulók – pedagógusok – iskolai fejlesztés*. In: Balogh László: *Tehetség és iskola*. Debrecen, Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadója, pp. 9–51.
- 2 Czeizel Endre, Dr. (1997) *Sors és tehetség*. Budapest, FITT IMAGE és a Minerva Kiadó.
- 3 Mező Ferenc (2004) *A tehetség tanácsadás kézikönyve*. Debrecen, Tehetségvadász Stúdió – Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület.; Balogh László, Bóta Margit & Dávid Imre (2000) *Tehetséges tanulók – pedagógusok – iskolai fejlesztés*. In: Balogh László: *Tehetség és iskola*. Debrecen, Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadója. pp. 9–51.

Jelen kutatásban a hangsúly azon a folyamaton van, ahogy az adottságból képesség, a képességből pedig a társadalom számára hasznos tevékenység lesz. Ebben a folyamatban játszanak nagyon fontos szerepet a környezeti hatások, ezen belül pedig a legfontosabbat a család és az iskola.

A családban megjelenő társadalmi egyenlőtlenségek hatással vannak minden ember, így a tehetséges tanulók életésélyeire is. A társadalmi háttér függvényében teljesítménybeli egyenlőtlenségek jelennek meg az élet több területén, de különösen az iskolában. Ezen egyenlőtlenségek hátterében jórészt nem az öröklött, hanem a szerzett tulajdonságok állnak: a gyermek környezete, nevelése, szocializációja.⁴ A kedvezőtlen társadalmi helyzetből adódó hátrányok végigkísérik a gyermekek testi, lelki, szociális és értelmi fejlődését.

A gyermekek tanulási készsége és teljesítménye az olyan szocializációban működő változóktól függ, mint a családban meglévő társadalmi-gazdasági feltételek, értékorientációk, nevelési gyakorlat, családszerkezet stb.⁵ A gyermekek szocializációjában a család tölti be az elsődleges szerepet, hiszen a születéstől kezdve hat, érzelmi kötéléket jelent, viselkedési modelleket nyújt és vés a személyiségbe, valamint családi és társadalmi értékeket közvetít.⁶ A családban történik a személyiség pszichogén és szociogén szférájának kialakítása, a beszéd megtanítása, a családi kultúra közvetítése, modellek nyújtása a normák átvételére, az éntudat, az énkép és az identitás kialakítása.

Ezek a folyamatok azonban rétegenként – de még családonként is – különböző módon mennek végbe, ezért hatásuk a gyermekekre és azok iskolai pályafutására is különböző.

A kutatás ezeket a hatásokat vizsgálja meg a Debreceni Egyetem 465 tehetséges hallgatója körében. Az elemzés olyan összefüggéseket keres, amelyek a családi háttér hatását mutatják meg a diákok nehézségeire, teljesítményére, pályaválasztására, kulturális és kapcsolati tőkérére és az olyan anyagi feltételekhez köthető előnyökre, mint a nyelvvizsga megléte, vagy a magánórák látogatása.

A kutatás alapsokaságát a Debreceni Egyetem azon nappali tagozatos hallgatói alkoták, akik 2007-ben részt vettek a Debreceni Egyetem Tehetséggondozó Program⁷ beavogatásának második szakaszán. Az első szakaszban a diákok tanulmányi átlagát mérték az utolsó két félévben, s ez alapján kerültek be a második fordulóba, ahol az adatbázis alapjául szolgáló kérdőívet kitöltötték. A mintába ténylegesen bekerült 465 hallgató tehát a „tanulmányi teljesítmény” alapján a hallgatók azon felső 20 százaléka, akik megjelentek a második forduló kérdőíves vizsgálatán.⁸

4 Czeizel Endre, Dr. (1997) *Sors és tehetség*. Budapest, FITT IMAGE és a Minerva Kiadó.

5 Mollenhauer, Klaus (2003) Szocializáció és iskolai eredmény. In: Meleg Csilla (ed): *Iskola és társadalom*. Budapest-Pécs, Dialóg Campus Kiadó. pp. 129–146.

6 Kozma Tamás (1995) *Bevezetés a nevelésszociológiába*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.

7 Továbbiakban DETEP.

8 Elemzésemben az adatbázisban szereplő 465 hallgatót tekintettem tehetségesnek, mivel a tehetség megnyilvánulásának több aspektusa közül egyben, a tanulmányi átlagban ők bizonyultak a legjobbnak. Bár tudjuk, hogy a tehetségek olykor nem a legjobb tanulmányi eredménnyel rendelkező hallgatók, s a tehetség megítélésére a tanulmányi átlag nem az egyetlen, s korántsem a legtökéletesebb mutató (Mező Ferenc (2004) *A tehetség tanácsadás kézikönyve*. Debrecen, Tehetségvadász Stúdió – Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület); mégis azt mondhatjuk, hogy praktikus az esetleges tehetségek azonosításának első lépcsőjeként, s hogy ez az objektív mutató az iskolában nyújtott teljesítményt tükrözi, amely teljesítmény mögött ott állnak azok a képességek, amelyeket igen nehéz mérni. Ilyen, felsőfokú tanulmányokat folytató, tehetséges tanulókról készült adatbázis pedig elvéve áll csak a rendelkezésünkre. Ezért dicséretes a DETEP azon törekvése, hogy megpróbálja felfedezni a leghatékosabbakat, s ezt a folyamatot dokumentálja is. A program teljes beavogatási rendszerében a kiemelkedő tanulmányi átlag

Az ilyen módon tehetségesnek tekintett hallgatók között a családi háttérre vonatkozó mutatók alapján megkülönböztettem hátrányos helyzetűeket, és nem hátrányos helyzetűeket, és így hasonlítottam össze az adatbázison belül – tehát a tehetséges diákok között – a hátrányos és nem hátrányos helyzetű tanulók különböző, iskolai pályafutással kapcsolatos mutatóit.

Az adatbázisban szereplő társadalmi háttérre vonatkozó (magyarázó) változókból készítettem egy *összevont és dichotom hátrányos helyzet* változót, amely alapján a legalább 2 hátránnyal rendelkezőket tekintettem hátrányos helyzetűeknek, az egy vagy nulla hátránnyal rendelkezőket pedig nem hátrányos helyzetűeknek. A hátrányos helyzet ismérveit egyenként is bevontam az elemzésbe: magas testvérszám, hátrányos településtípus, alacsony iskolázottságú szülő/szülők, elhunyt szülő a családban, munkanélküli szülő a családban. Ezek mintabeli alakulását az 1. táblázat mutatja.

1. táblázat: A hátrányos helyzet változóinak eloszlása a hátrány megléte szerint (%)

Testvérszám	0 vagy 1 testvér	75,9
	2 vagy több testvér	24,1
Településtípus	város	79,1
	falu	20,9
Szülők iskolai végzettsége	diploma	27,3
	legfeljebb érettségi	72,2
Elhunyt szülő	nincs	92,7
	van	7,3
Munkanélküli szülő	nincs	93,5
	van	6,5

Forrás: DETEP, 2007, N=465

Az iskolai pályafutásra vonatkozó (függő) változókat egyenként vizsgáltam, mivel azok sokfélesége miatt nem volt mód egy összevont változó létrehozására. (Kivévelt a *tudományos vagy közéleti tevékenységben* való részvétel jelentett, mivel ezeket a tevékenységeket egyenként és összevonva is bevontam az elemzésbe.) Az iskolai pályafutással kapcsolatos mutatók a következők voltak: tudományos vagy közéleti tevékenységben⁹ való részvétel (egyenként és összevontan is), felsőfokú nyelvvizsga megléte, magántanár látogatása, munka az egyetemi évek előtt, barátok száma középiskolás korban, könyvolvasási szokások, tagozatos középiskola látogatása, magas presztízsű kar látogatása.

A *tudományos vagy közéleti tevékenység* több szignifikáns összefüggést is mutat a társadalmi háttér változóival. Ahogy a 2. táblázatban látható, az alacsonyabb iskolai végzettségű szülőkkel rendelkező hallgatók lényegesen kevésbé vettek részt tanulmányi versenyen (csupán 19,8 százalékuk), diplomás családban felnövő társaik 40,9 százalékához képest.

csak egy tényezőt jelentett, amely az első fordulón való túljutás feltétele volt. A további fordulóiban a motiváltságot és a szakmai felkészültséget is figyelembe vették.

9 A tudományos és a közéleti tevékenységek a következők voltak: részvétel tanulmányi versenyen, OTDK tevékenységben, OTDK konferencián előadóként, tanári kutatásban, szakkollégiumban, diákszervezetben, öntevékeny csoportban; publikáció kiadása; kiemelt vagy külföldi ösztöndíj elnyerése

2. táblázat: A szülők iskolai végzettsége és a tanulmányi versenyen való részvétel

		Szülők iskolai végzettsége			
			felsőfokú	legfeljebb érettségij	Összesen
Tanulmányi verseny	Nem vett részt	fő	75	271	346
		%	59,1	80,2	74,4
	Részt vett	fő	52	67	119
		%	40,9	19,8	25,6
	Összesen	fő	127	338	465
		%	100,0	100,0	100,0

Chi-négyzet = ***. A továbbiakban a Chi-négyzet szignifikanciájánál a következő jelölést alkalmazom:
* = 0,5–0,01; ** = 0,01–0,001; *** = 0,001–0.

Forrás: DETEP, 2007.

A szülők iskolázottsága szignifikáns összefüggést mutatott azzal is, hogy a hallgató kapott-e kiemelt ösztöndíjat: a diplomás szülők gyermekei közül közel kétszer annyian kaptak (15 százaléknian) ilyen ösztöndíjat, mint a nem diplomás szülők gyermekei közül (8 százaléknian).

A tudományos vagy közéleti tevékenységek összevont és dichotomizált mutatója két hátrányos tényezővel is szoros összefüggést mutatott: az állandó lakóhely településtípusával, és a szülők legmagasabb iskolai végzettségével.

A testvérszámmal egy érdekes, a várthoz képest ellentétes irányú kapcsolat volt kimutatható. A két- vagy több testvérrel rendelkezők közül többen vettek részt tanulmányi versenyen (33,9 százalékuk), mint a kisebb családban felnövő társaik (22,9 százalékuk). Ennek magyarázata a testvérek közötti információáramlás lehet, de e sejtés igazolása további vizsgálatokat igényelne.

Az olyan anyagi ráfordításhoz köthető előnyök, mint a felsőfokú nyelvvizsga birtoklása és a magántanár látogatása erősen függtek a társadalmi háttér egyes változóitól. A felsőfokú nyelvvizsga birtoklása a szülők iskolai végzettségével mutatott erős szignifikáns kapcsolatot (2. és 3. ábra).

2. és 3. ábra: A felsőfokú nyelvvizsga birtoklásának megoszlása a nem diplomás ill. diplomás szülőkkel rendelkezők körében

(DETEP, 2007, n=465)

A magántanár látogatása az *összevont és dichotomizált hátrányos helyzet* változóval mutatott szignifikáns összefüggést (3. táblázat). A 0 vagy csupán 1 hátránnyal rendelkezők közül csaknem 10 százalékkal többen jártak magántanárhoz középiskolás korukban (69,5 százalékuk), mint a 2 vagy több hátránnyal rendelkezők (58,8 százalékuk). A többi társadalmi háttérre vonatkozó változóval nem mutatkozott szignifikáns kapcsolat.

3. táblázat: A hátrányos helyzet összevont és dichotomizált mutatója és a magántanár látogatása, DETEP, 2007

		Hátrányos helyzet összevont indexe		Összesen	
		0 vagy 1 hátránnyal rendelkezik	2 vagy több hátránnyal rendelkezik		
Magántanárhoz járt-e középiskolás korában	nem	fő	87	73	160
		%	30,5	41,2	34,6
	igen	fő	198	104	302
		%	69,5	58,8	65,4
	Összesen	fő	285	177	462
		%	100,0	100,0	100,0

Chi-négyzet = *

Forrás: DETEP, 2007.

A diákok anyagi nehézségeinek nyomát az egyetemi évek előtti munkában véltem felfedezni, de ez a változó nem mutatott szignifikáns összefüggést egyik családi változóval sem. Ezt a mutatót talán a munka jellegének részletesebb ismeretében lenne érdemes vizsgálni. A munka ugyanis sokféle tevékenységet jelenthetett a megerőltető fizikai munkától a családi vállalkozásba való besegítésig.¹⁰

A középiskolás kori barátok száma a kapcsolati tőke egy szeletébe segített betekintést nyerni. Bár a válaszok nagymértékben függtek attól, hogy ki mit ért barát alatt, mégis szignifikáns összefüggést mutatott két családi változóval is. Az egyik az *összevont és dichotomizált hátrányos helyzet* változó volt. A 2 vagy több hátránnyal rendelkezők 51,7 százalékának volt a mediánnál több barátja középiskolás korában, míg az 1 vagy 0 hátránnyal bírók közül csak 39 százalékról mondható el ugyanez.

A barátok száma összefüggött a településtípussal is (4. táblázat). A falusiak több barátot tudhattak magukénak, mint a többi településtípuson élők.¹¹ A többi magyarázó tényező nem függött össze a barátok számával.

A tehetséges egyetemisták olvasási szokásait vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy a kistelepüléseken élők és az alacsonyan iskolázott szülők gyermekei kevesebbet olvasnak, mint a többség. A sok testvér viszont pozitívan hat az olvasási szokásokra (5. táblázat). Egyes „hátrányok” tehát negatívan, mások pedig ösztönzőleg hatnak a hallgatók olvasási szokásaira.

¹⁰ Ez utóbbi nem is tűnhet olyan ritkának, hisz a megkérdezettek 14 százalékának az édesapja, 5,4 százalékának pedig az édesanyja volt vállalkozó.

¹¹ Mégsem lehet azonban egyértelműen kijelenteni, hogy a hátrányos helyzetű tehetségek ennek köszönhetik sikerességüket. Ez az összefüggés adódhat a falusi települések mikrovilágának sajátosságaiból is.

4. táblázat: Az állandó lakóhely településtípusa és a barátok száma

		Állandó lakóhely településtípusa		Összesen	
		város	falu		
Barátok száma	10-nél kevesebb	fő	220	41	261
		%	59,8	42,3	56,1
középiskolás korban	11-nél több	fő	148	56	204
		%	40,2	57,7	43,9
Összesen		fő	368	97	465
		%	100,0	100,0	100,0

Chi-négyzet = **

Forrás: DETEP, 2007.

5. táblázat: A testvérek száma és a könyv olvasási szokások

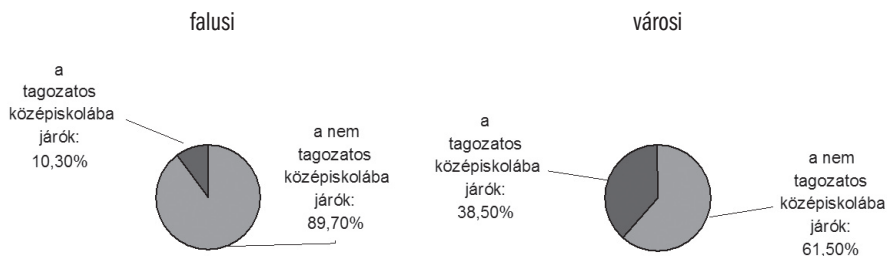
		Testvérek száma		Összesen	
		0 vagy 1 testvér	2 testvér fölött		
Szokott-e könyvet olvasni	nem	fő	95	20	115
		%	27,1	17,9	24,8
	igen	fő	256	92	348
		%	72,9	82,1	75,2
Összesen		fő	351	112	463
		%	100,0	100,0	100,0

Chi-négyzet = *

Forrás: DETEP, 2007.

Tagozatos középiskola látogatása a hallgatók egyharmadának adatott meg. A különbség hátrányos és nem hátrányos helyzetűek között itt is kirajzolódott. Szignifikáns a kapcsolat a szülők legmagasabb iskolai végzettségével és az állandó lakóhely településtípusával, valamint az *összevont és dichotomizált hátrányos helyzet* változóval is. A legszorosabb kapcsolat a településtípussal volt látható. Míg a falun élők/felnövők közül mindössze 10,3 százalék járt ilyen középiskolába, addig az egyéb településtípusokon (lényegében városokban) élők/felnövők 38,5 százaléka mondhatja el ugyanezt magáról (4. és 5. ábra).

4. és 5. ábra: Középiskolába járók megoszlása tagozatosság szerint a falusi ill. városi diákok körében

(DETEP, 2007, n=465)

A hátrányos és nem hátrányos helyzetűek karok közötti eloszlása a legtöbb hátrány esetében nem mutatott összefüggést. Csupán egy hátrányos tényező, az alacsony iskolázottságú szülő tekintetében volt különbség (6. táblázat). A legfeljebb érettségivel rendelkező szülők gyermekei ugyanis kisebb arányban (csaknem feleannyian) járnak a magas presztízsű karokra,¹² mint a diplomás szülőkkel rendelkezők.

6. táblázat: A szülők iskolai végzettsége és a kar típusa

		Szülők iskolai végzettsége		Összesen	
		felsőfokú végzettség	legfeljebb érettségi		
Kar típusa	Alacsony presztízsű	fő	67	244	311
		%	53,2	72,4	67,2
	Magas presztízsű	fő	59	93	152
		%	46,8	27,6	32,8
Összesen		fő	126	337	463
		%	100,0	100,0	100,0

Chi-négyzet = ***

Forrás: DETEP, 2007.

Összességében elmondható, hogy a hátrányos tényezők közül 3 volt csak hatással az iskolai változókra. A munkanélküli és az elhunyt szülő nem jelentett semmilyen hátrányt vagy előnyt az elemzésben szereplő változók tekintetében.¹³ A testvérek számának egy furcsa hatását figyelhettük meg két esetben is. A tanulmányi versenyen való részvételre és a könyv olvasási szokásokra kedvezően hatott az, ha valakinek több testvére van. Ám a *tudományos vagy közéleti tevékenységek összevont és dichotomizált* mutatójára kedvezőtlenül. A falusi lakóhely a kapcsolati tőke mutatóját pozitívan, ám a tagozatos középiskolába járást, a tudományos vagy közéleti tevékenység folytatását, valamint a könyv olvasási szokásokat negatívan befolyásolta. Az alacsony iskolázottságú szülő volt a legtöbb függő változóra hatással, méghozzá negatív hatással: a felsőfokú nyelvvizsgára, a tagozatos középiskola és a magas státuszú kar látogatására, a tanulmányi versenyen való részvételre, a kiemelt ösztöndíjban való részesülésre, a *tudományos vagy közéleti tevékenységek összevont és dichotomizált* mutatójára, valamint a könyv olvasási szokásokra kedvezőtlenül hatott az, ha valakinek a szülei legfeljebb érettségivel rendelkeztek. Az *összevont és dichotomizált hátrányos helyzet* mutató nem minden esetben mutatott összefüggést az iskolai pályafutás változóival. A magántanár látogatására és a tagozatos iskolába járásra kedvezőtlenül hatott az, ha valaki 2 vagy több hátránnyal rendelkezett.

A kutatás további, részletesebb elemzéssel folytatódik, amelyet kvalitatív módszer is kiegészít. Az interjúkban nagy hangsúlyt kapnak azok a tényezők, amelyek a legnagyobb hatással vannak egy-egy diák pályafutására. A kutatás eredményeit tovább árnyalják majd azok a különbségek, amelyek az elkallódott tehetségek és a megvalósult tehetségek narratíváiból olvasandók ki.

¹² Magas presztízsű karnak tekintettem a jogász, közgazdász, műszaki, informatikai, orvosi és fogorvosi karokat.

¹³ Ennek oka lehet a kis elemszám, mivel kevés olyan hallgató szerepelt a mintában, akinek elhunyt vagy munkanélküli szülője volt.

Mindezek ismeretében közelebb kerülhetünk annak megválaszolásához, hogy hogyan kell az oktatás és/vagy a támogató programok struktúráját, a családi és egyéni hozzáállást megváltoztatni, hogy még kevesebb hátrányos helyzetű tehetséges diák pályája tévesszen útírányt. A fő kérdés azonban nem az, hogy hol és hogyan kell beavatkozni. Nem elég a „tüneteket” kezelni. Egy átfogó megoldásra kell törekedni a hátrányos helyzetű tehetségek és a társadalom érdekében, hiszen a kimagasló tehetséggel rendelkező emberek hazánk boldogulását is segíthetik. Ehhez a megoldáshoz szeretne segítséget nyújtani a kutatás.

Ceglédi Tímea

Muszély Ágoston, a „művésznnyakkendő” viselő rajztanár

20. század eleji reform rajzoktatási koncepciója tanítványainak rajzaival alátámasztva

Rajztanítás történeti disszertációm megírását szaknevelés történeti dokumentációk gyűjtése előzte meg. Ennek a forráskutató munkának a legnagyobb eredménye, hogy magántulajdonból előkerült Muszély Ágoston (1877–1966) művészpédagógus¹ hagyatéka, és a család engedélyezte ennek a pótolhatatlan értékű gyűjteménynek a kutatását és publikációját.² Az alábbiakban a rajztanári tevékenységén, az elméleti értekezésén és tanítványainak rajzain keresztül szeretném a 20. század eleji paradigmaváltásnak gyakorlati megvalósulását ábrázolni. A 20. század elejével jelentős korszak nyílt meg a rajztanításban. A rajztanár a szekrény mélyére sülyeszthette a mintakönyveket, feladata hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően felkeltse a gyerekek érdeklődését, működésbe hozza alkotói fantáziáját, s így fejlessze vizuális készségeit.

Muszély Ágoston rajztanítói munkásságát 1902-től 1903-ig Budapesten a Thorasz-Emesz Iskolában kezdte, ahol a polgári iskolai tanulóknak rajzot és mértant tanított. 1904-ben Nagyváradon az izraelita polgári iskolában helyettesítő tanárként hasonló feladatot látott el több hónapig. Óraadói tevékenységét 1904 utolsó negyedévében Budapesten a VI. kerületi Érsek utcai iparostanonc-iskolában fejezte be. Állandó rajztanítói státusszal 1904 decemberében helyezkedett el a szigetvári polgári fiúiskolában. A szabadkézi és mértani rajzon, valamint a mértanon kívül pályája során több éven át tanított mintázást, szépírást és kézimunkát is. Az évenként kiadott iskolai értesítők és a hagyatékban megőrzött korai 1904-es tanítványi rajzok tanúsítják haladó szellemű, a természetközpontú pedagógiai módszerét. A *Rajztanítási módszerem* címmel 1910-ben nyilvánosságra került értekezését a szakma érdeklődéssel fogadta, s annak gyakorlati megvalósításához segítségét is kérték. A móri állami polgári iskolában az 1910–11. tanévben tanított. Onnan az erzsébetfalvai

1 Muszély Ágoston művészpédagógus 1877. május 25-én Kispesten született és 1966. augusztus 21-én Budapesten hunyt el. A Mintarajziskolában a legtöbb útmutatást és ösztönzést Székely Bertalantól kapta. Nagybányán, Olaszországban és Párizsban képezte magát tovább. Negyvenéves rajzpedagógiai szolgálata során budapesti, nagyvárad, szigetvári, móri és harminc éven át egy helyen, a pesterzsébeti – egykori erzsébetfalvai – polgári iskolában nagyra becsült rajztanárként működött.

Muszély Ágoston festményeivel és grafikáival önálló és közös tárlatokon 1902-től 1944-ig rendszeresen szerepelt. Leggyakrabban a Nemzeti Szalonban, Pesterzsébeten és a Múcsarnokban állított ki. Egészében a romantika utódiránya határozza meg a festői látásmódját, de váltakozva fellelhetők nála a szecesszió, a tárgyias naturalizmus, a nyersebb naturalizmus, az alföldi iskola stílusjegyei, s mi több, az expresszív ecsetkezelés is.

2 Ezúttal is szeretném köszönetemet kinyilvánítani Muszély Jánosnének, aki Muszély Ágoston hagyatékát a kutatáshoz rendelkezésre bocsátotta, és a mintegy 600 darabos tanítványi rajzokat a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Tanárképző Tanszék Vizuális Nevelési Gyűjteményének ajándékozta.